

HUGO ALFVÉN

Kvinnornas lösen

Rösträttssång av K. G. Ossian-Nilsson

för unison kör och piano

Kvinnornas lösen.

Rösträttssång av K. G. Ossian-Nilsson

Hugo Alfvén

Med kraft

Nu låt hö - ra vår lö - sen på stri - der - nas dag, när vår rätt och vår plikt kal - la hä - ren till slag, och när

vän - ner och o - vän - ner frå - ga: må sän - gen den sam - fäll - da sva - ra dem då och hvart

ord som en him - me - lens lå - ga på fa - nor - na tros - visst och flam - man - de stå! Ty från

tor - pa - re - tö - sen till da - men af ätt, från do - cen - ten till bly - ga bro - dö - sen, en väx - an - de ska - ra, vi

floc - kat oss tätt om vår med - bor - gar - rätt, och vår med - bor - gar - rätt är vår lö - sen!

NU LÅT HÖRA vår lösen på stridernas dag,
när vår rätt och vår plikt kalla hären till slag,
och när vänner och ovänner fråga:
må sången den samfällda svara dem då
och hvart ord som en himmelens låga
på fanorna trosvisst och flammande stå!

Ty från torparetösen
till damen af ätt,
från docenten till blyga brodösen,
en växande skara, vi flockat oss tätt
om vår medborgarrätt,
och vår medborgarrätt är vår lösen!

Det är härtid och stormtid i människors värld,
och det susar i luften af tankar och svärd,
medan andarna drabba tillhoppa;
och skulle, där vapnen och ödena slå
och de slagna och segrande ropa,
beständigt blott genljud och följder oss nå?

Nej, I skurar, som ösen
på människors ätt,
Och I söndrande murar och rösen:
vi flocka vår skara, där kampen slår tätt,
om vår medborgarrätt,
och vår medborgarrätt är vår lösen!

Vi ha kraf från de dunkla, de blodiga år,
då hvar man var en stigman i skogiga snår
och hvar hustru en guldköpt trälinna;
och äro de åren en saga i dag,
vi ha kraf från hvar maktbunden kvinna,
som bär deras märke i lott eller drag.

Ja, från torparetösen
till damen af ätt,
från docenten till blyga brodösen,
en växande skara, vi flockat oss tätt
om vår medborgarrätt,
och vår medborgarrätt är vår lösen!

Vi ha kraf, från de trampade, tysta och små,
som kanhända vår lott lärt oss kvinnor förstå
och vårt hjärta befallt oss att vårda:
vår hand är den mjuka, som läker och ger
sitt beskärm och sitt stöd, där den hårda
och fumliga näfven slog till och slog ner.

O, I hjältar, som slösen
med slängar så tätt,
ur vår kärlek I alla dock ösen
den balsam på såren, som flödar så lätt:
o, så unnen oss rätt,
ja, vår medborgarrätt och vår lösen!

Vi ha kraf från de många, som kloka i råd
och beslutna i vilja och tappra i dåd
dock förmenats sitt rum bland de mogna:
vi kräfva åt snillen, som hedrat sitt kön,
åt arbetare goda och trogna
den länge försakade rätten som lön.

Ja, I makter, som pösen,
slån ändtligt reträtt
och raseren de murar och rösen,
som redan för länge fått söndra vår ätt,
ty vår medborgarrätt,
ja, vår medborgarrätt är vår lösen!

Vi ha kraf från vår unga, vår brusande tid
och de frågor, som redan ställt männen i strid
ut i bygden i landet, i världen:
ty skulle en kvinna blott tigande bo
vid den brasa, hon tände på härden,
när härdens bestånd af ett ord kan bero?

Nej, från torparetösen
till damen af ätt
från docenten till blyga brodösen,
en växande skara, vi flockat oss tätt
om vår medborgarrätt,
och vår medborgarrätt är vår lösen!

Vi ha kraf från de nya, de framtida år,
då af möda blir gullskörd i samtida snår
och af nutida drömmar blir gärning:
likt frostvind kan härja ett frostigt beslut,
af en nyck kan bero och en tärning,
hvad säde i framtidens åker sås ut.

Ja, I kvinnor, som slösen
er värme så lätt,
och som ofta till gengäld förfrösen,
nu helgen er flamma åt kommande ätt,
nu begären er rätt,
ja, er medborgarrätt och er lösen!

Ty det kallas vår rätt; och det heter ett kraf,
som allenast är plikten, vi väntades af,
där vi stirrat på eldslot i härden:
vår medborgarplikt och vår plikt mot en svag
och vår husmodersgärning i världen
och vårt land och vår värnplikt vi kräfva i dag!

Ty från torparetösen
till damen af ätt,
från docenten till blyga brodösen,
en växande skara, vi flockat oss tätt
om vår medborgarrätt,
och vår kärlek är med i vår lösen!

K.G. OSSIAN-NILSSON

Den VI internationella kvinnorrättskongressen hölls i juni 1911 i Stockholm. Till detta tillfälle utgavs ett specialnummer av tidskriften Idun, kallat festskrift. I denna återfinns på sid 372-73 Kvinnornas lösen. Rösträttssång af K.G. Ossian-Nilsson. Tonsatt för unison kör o. piano af Hugo Alfvén.

Den flitige diktaren, romanförfattaren och tidningsmannen Karl Gustav Ossiannilsson var samhällspolitiskt engagerad. Han tillhörde en tid arbetarrörelsen men lämnade den. Efter en resa till Italien före andra världskriget fylldes han av beundran för Mussolinis reformarbete men tog snart avstånd från fascismen

Hans dikt som appell i Kvinnornas lösen är verkningsfull genom sin uppfordrande stil, upprepade fras i början på varje strof och den återkommande refrängen som refererar till alla samhällsklasser. Denna uppfordrande stil återfinns också i Sverges flagga som blev ett bestående resultat av samarbetet med Hugo Alfvén 1916.

Kvinnornas lösen har fört en obemärkt tillvaro. Den finns inte ens med i Jan Olof Rudéns verkförteckning där den skulle kunna inordnas som nr 71a. Den visar en ny sida hos Hugo Alfvén som vanligen inte brukar förknippas med en feministisk syn på kvinnor.

I Uppsala universitetsbiblioteks Alfvénsamling finns ett tackbrev till Alfvén från Ossiannilsson med följande lydelse.

Hälsingborg d. 15/6 11

H. Director Musices Hugo Alfvén!

Jag hade redan längesedan bort skriva och tacka för den glädje och ära Ni berett mig genom att tonsätta Kvinnornas lösen. Träget sysslande med min höstbok har tidtals bragt stockning in min korrespondens, och även självklara o. angenäma plikter har måst uppskjutas.

Det är mig emällertid en fröjd att konstatera, hur väl Ni lyckats – inte bara i och för sig, vilket ju med Eder är tämligen given sak, men i förhållande till en uppgift, som kanske varit Eder – åtminstone i början – främmande. Marsjkompositionen har ju i decennier så legat i händerna på dei minores, att majores fått en fördom emot den. Och vårt individualistiska och finhudade tidearv har hälst hållit Mavors Gradivus [Mars, krigsguden] på så långt avstånd som möjligt. Nu inbryter måhända, också för konsten, åter ett socialt skede med stora orkestrala uppgifter för herrar kompositörer.

Redan tidigare har jag glatts att i Eder finna en konstnär, fri också från en annan fördom, den emot skåningarna [Ossiannilsson var själv skåning]. Ni är, så vitt jag vet, den förste svenske tonkonstnär, som bevärdigat en skånsk diktare med komposition: Anders Österling [Tre Österlingsånger]. Efter Eder har ju också andra sysselsatt sej med oss härnere: Ruben Liljefors, Erik Åkerberg m.fl. ha bl.a. tonsatt mig. Men Ni är absolut den förste, som bragt en ”skånsk” kompositör på ett svenskt sångprogram.

Själv har jag ju, fullföljande helt andra syften än de stämningsmusikaliska, inga vare sig anspråk eller önsknings haft. Men det har överraskat mig, att Skåne, som har en sådan embarras de richesse på stämningspoeter, inte alls fått vara med på ett hörn. Ola Hansson, Emil Kleen, Anders Österling m.fl., se där underlag för både Mendelsohn o. Schubert – poeter behöver ju inte vara ekvivalent med kompositörer. Och vad Ola Hansson beträffar, är han dock den mäst europeiske (både i yttre och inre mening) bland svenska skaldar.

Ja, det jag ville ha sagt, när jag förirrade mig på områden, där Ni nog mej förutan finner Eder väg, var endast ett varmt o. vördsamt tack för vingarna Ni gett min välmenta rösträttssång!!!

Med största högaktning

K.G. Ossian-Nilsson